

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/1/2020
Identifikačné číslo spisu:	4315201291
Dátum vydania rozhodnutia:	25.08.2020
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:4315201291.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, proti žalovanému K. O., trvale bytom v D., o zaplatenie sumy 5.947,57 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Levice pod sp.zn. 7C/70/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 5. februára 2019 sp.zn. 15Co/29/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 5. februára 2019 sp.zn. 15Co/29/2018 a rozsudok Okresného súdu Levice z 2. februára 2018 č.k. 7C/70/2015-80 v zamietajúcej časti vo veci samej a v časti trov konania z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Levice na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou došlou Okresnému súdu Levice (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) 4. februára 2015 domáhala uloženia žalovanému povinnosti zaplatiť jej 5.947,57 € nezaplatenej istiny úveru, nezaplatených poplatkov vo výške 60 €, úroku 373,03 € (ako nároku vzniknutého z neuhradených splátok do dátumu predčasnej splatnosti úveru), úrokov z omeškania 3,70 € (taktiež ako nároku vzniknutého z neuhradených splátok do dátumu predčasnej splatnosti úveru), úroku 15,9 % ročne z nezaplatenej istiny vo výške 5.947,57 € od 13. decembra 2014 do zaplatenia a úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatenej istiny 5.947,57 € aj z nezaplatených úrokov 373,03 €, i tu od 13. decembra 2014 do zaplatenia (všetko okrem náhrady trov konania). V žalobe uviedla, že so žalovaným uzavrela 17. apríla 2014 úverovú zmluvu č. XXXXXX, na základe ktorej mu poskytla peňažné prostriedky vo výške 6.000 €, pričom poskytnutý úver sa žalovaný zaviazal splácať v pravidelných mesačných anuitných splátkach a celý úver aj s príslušenstvom bol povinný splatiť do 22. apríla 2024. Po vyčerpaní úveru žalovaný porušil zmluvné povinnosti, preto bol listom z 20. novembra 2014 vyzvaný na predčasné splatenie poskytnutého úveru do dátumu uvedeného vo výzve (12. decembra 2014); pričom pohľadávka ku dňu predčasného zosplatnenia úveru a aj po ňom predstavovala sumu 5.947,57 € (do dátumu zosplatnenia uhradil žalovaný sumu 52,43 € a po zosplatnení už nevykonával žiadnu úhradu).

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 2. februára 2018 č.k. 7C/70/2015-80 I. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 5.947,57 €, úrok vo výške 373,03 €, úroky z omeškania v sume 3,70 €, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 5.947,57 € od 13. decembra 2014 do zaplatenia a

úrok z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 373,03 € od 13. decembra 2014 do zaplattenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku; II. vo zvyšku žalobu zamietol; III. žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %, ktorú je žalobkyni povinný zaplatiť žalovaný a IV. vyslovil, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ust. § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1 až 3 a 5 a § 54 ods. 1, § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O.z.“), § 1 ods. 2, § 2 písm. a/, b/ a d/ a § 9 a § 11 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „zákon č. 129/2010 Z.z.“) a § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. v znení účinnom od 1. februára 2013. Vecne, na základe vykonaného dokazovania a ním podloženého skutkového stavu uzavrel, že medzi stranami bola uzavretá úverová zmluva č. XXXXXX, ktorá mala všetky náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Žalobkyňa na základe takejto zmluvy poskytla žalovanému peňažné prostriedky vo výške 6.000 €, avšak žalovaný si svoju povinnosť úver splácať nesplnil a žalobkyni zaplatil len 52,43 €. Preto bolo potrebné považovať žalobu za dôvodnú, s výnimkou čiastkového nároku žalobkyne, predstavovaného požiadavkou na zmluvný úrok i po splatnosti úveru. V časti 15,9%-ného úroku zo sumy 5.947,47 € od 13. decembra 2014 do zaplattenia (kde došlo k zamietnutiu žaloby) podľa súdu prvej inštancie žalobkyňa nemá nárok na úrok po splatnosti celého dlhu, pretože podľa ustálenej súdnej praxe (s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolený súd“ - sp.zn. 4 Obdo 143/98, ako aj na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky - ďalej tiež „ústavný súd“ - sp.zn. IV. ÚS 476/2012) dohodnuté (zmluvné) úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu (jeho splátok). Uviedol, že výzvou na predčasné splatenie dlhu zaniká zmluva ako celok, teda aj platnosť všetkých zmluvných dojednaní a ak veriteľ (žalobkyňa) pristúpil k tomu, že považuje celý dlh za splatný (tzv. zosplatenie úveru), potom nastupuje režim platenia úrokov z omeškania a nie aj úrokov z úveru. Rozhodnutia o trovách konania bolo potom odôvodnené právne ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z. v znení zákona č. 87/2017 Z.z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“) a vecne len nepatrným neúspechom žalobkyne.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 5. februára 2019 sp.zn. 15Co/29/ 2018 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej a v časti trov konania ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 C.s.p.) a žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou, stotožňujúc sa i s jeho odôvodnením (§ 387 ods. 2 C.s.p.). Uviedol, že i on zastáva právny názor, že po zosplatení úveru už veriteľ nemá nárok na úroky zo splátok úveru po zosplatení, keďže od tohto momentu nastupuje režim platenia úrokov z omeškania. Stotožnil sa s právnou argumentáciou súdu prvej inštancie v súvislosti s tvrdením, že z ustálenej súdnej praxe vyplýva, že dohodnuté úroky (zmluvné úroky) z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu (jeho splátok) a od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania (R 59/1998, 4Obdo 143/1998). Takýto záver, ktorý uviedol aj ústavný súd (IV. ÚS 476/2012) je podľa odvolacieho súdu logický, pretože v opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťaženiu v podobe úrokov z úveru aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil predmetnú situáciu a v odôvodnení svojho rozsudku správne uzavrel, že nie je možné priznať úroky z úveru za čas po splatnosti celého úveru, pokiaľ tu už nastupuje režim platenia úrokov z omeškania, dôvodil tiež odvolací súd, ktorý napokon svoje rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil právne ust. § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 C.s.p. a vecne úspechom žalovaného, ktorému v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

4. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej tiež len „dovolateľka“) dovolanie. Dovolanie odôvodnila ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., t.j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke doteraz nevyriešenej v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, a to, „či veriteľ má nárok na zaplattenie úroku od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatení.“ Odkázala na aktuálnu prax odvolacích súdov i českú judikaturu. Súdom prvej inštancie uvádzané rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 4 Obdo 143/98 sa podľa nej netýkalo

samotného uplatňovania nároku na dohodnutý úrok z poskytnutých peňažných prostriedkov po zosplatnení úveru a ani v rozhodnutí R 59/1998 sa podľa nej súd nevyslovil jednoznačne, že veriteľ má nárok na úroky z peňažných prostriedkov iba do splatnosti dlhu (keď navyše druhé z týchto rozhodnutí vychádzalo z právneho stavu v čase, keď ani výška úrokov z omeškania nebola zákonom limitovaná). Aj v prípade uznesenia ústavného súdu sp.zn. IV. ÚS 476/2012 podľa nej zo znenia petitu, ako aj z preskúmvacej právomoci ústavného súdu je zrejmé, že ústavný súd sa v danom prípade nielenže nevyjadril k meritu tohto dovolania, ale ani tak nemohol urobiť. Uviedla aj rozhodnutie najvyššieho súdu s právnou vetou: „Úroky vo výške dohodnutej pri poskytnutí úveru patria do splatnosti úveru. Ak pre prípad omeškania s vrátením poskytnutých peňažných prostriedkov nebola dohodnutá iná sadzba úrokov, patria aj za dobu po splatnosti úveru úroky v rovnakej výške“ (publikované v časopise „Zo súdnej praxe“ č. 55/1996). Navrhla preto rozsudok odvolacieho súdu zrušiť v celom rozsahu, rozsudok súdu prvej inštancie v časti zamietajúcej žalobu a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

5. Žalovaný dovolací návrh nepodal.

6. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C.s.p.), na to oprávnenou osobou, teda v časti dotknutej dovolaním stranou neúspešnou pred oboma nižšími súdmi (§ 424 C.s.p.), reprezentovanou v dovolacom konaní v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p.), skúmal najskôr bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C.s.p.), či sú splnené podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Podľa § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Podľa § 432 C.s.p. dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (odsek 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (odsek 2).

10. V preskúmvanej veci dovolateľka odôvodnila dovolanie prípustným dovolacím dôvodom, a to nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď v ňom vymedzila nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne (označením právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu i jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie), ale aj to, v čom ňou namietaná nesprávnosť spočíva (v nesprávnej aplikácii práva na zistený skutkový stav).

11. Dovolací súd po zistení, že sú splnené všetky podmienky dovolacieho konania, vrátane odôvodnenia dovolania prípustným dovolacím dôvodom a jeho riadneho vymedzenia, pristúpil k skúmaniu predpokladov prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 C.s.p., pričom dospel k záveru, že tieto sú splnené. Rozhodnutie odvolacieho súdu totiž záviselo od dovolateľkou vymedzenej právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu v čase rozhodovania odvolacieho súdu (5. februára 2019) ani v čase podania dovolania (6. septembra 2019) ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.).

12. Stav nevyriešenia i dovolaním v prejednávanej veci nastolenej právnej otázky sa totiž zmenil až vydaním uznesenia najvyššieho súdu zo 16. júna 2020 sp.zn. 5 Cdo 42/2020 (ako aj ďalších naň nadväzujúcich uznesení z 29. júna 2020 sp.zn. 3 Cdo 113/2019, z 23. júla 2020 sp.zn. 7 Cdo 111/2019 a 7 Cdo 135/2019, z 18. augusta 2020 sp.zn. 1 Cdo 94/2019 a 1 Cdo 208/2019 a z 26. augusta 2020 sp.zn. 7 Cdo 118/2019) v druhovo totožnej veci tej istej dovolateľky, v ktorom najvyšší súd (o. i.) uviedol :

13. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobkyňa zastáva právny názor, že nárok na zaplatenie zmluvného

úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení.

14. Otázka (ne)možnosti kumulácie zmluvných úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení úverovej zmluvy, kde jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ, je predmetom dlhodobej diskusie odbornej verejnosti, nakoľko jednoznačné legislatívne riešenie, ktoré by sa výslovne k problematike vyjadriло, absentuje. Z rozhodovacej praxe odvolacích súdov pretrváva nesúlاد v riešení otázky možného priznania zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru, kedy sa vyprofilovali tri skupiny rozhodnutí.

15. Jedna kategória rozhodnutí zmluvné úroky po zosplatnení úveru nepripúšťa a priznáva len úroky z omeškania. Odôvodňuje to tým, že po nadobudnutí splatnosti úveru (či už celého alebo jednotlivých splátok) veriteľovi vzniká nárok na vrátenie požičanej sumy, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu splatnosti úveru (alebo jeho časti). Ak teda nastal stav, kedy dlžník už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba (pretože tieto sú už splatné) a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov dlžníkom (rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 3Co/ 129/2018 a 4Co/86/2019, Krajského súdu v Trnave sp.zn. 24Co/51/2019 a 24Co/769/2015, Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 11Co/168/2018, Krajského súdu v Prešove sp.zn. 22Co/67/ 2017, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 12Co/311/2017, Krajského súdu v Nitre sp.zn. 25Co/211/2017, Krajského súdu v Trenčíne sp.zn. 19Co/57/2018 a Krajského súdu v Žiline sp.zn. 5Co/113/2019).

16. Druhá skupina rozhodnutí kumuláciu zmluvne dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania po predčasnom zosplatnení úveru pripúšťa. Argumentuje zmluvnou autonómiou strán, kedy žiaden zákon výslovne nezakazuje dohodnúť úroky i za dobu, po ktorú bude istina dlžníkom skutočne užívaná do jej faktického vrátenia veriteľovi, teda i za dobu, v ktorej sa dlžník ocitne v omeškaní so splnením svojho záväzku. Pokiaľ by takáto dohoda nebola prípustná, mohlo by to vyvolať absurdnú situáciu, keby sa dlžník porušením svojich zmluvných povinností splácať úverové splátky dostal do výhodnejšej pozície, v ktorej by napriek nevráteniu peňažných prostriedkov mal tieto vo svojej dispozícii naďalej bez povinnosti uhradiť odmenu za ich poskytnutie, t.j. zaplatiť veriteľovi úrok aj za obdobie po predčasnom zosplatnení úveru vyvolanom porušením zmluvných povinností (rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 5Co/297/2017, Krajského súdu v Nitre sp.zn. 7Co/326/2017 a 7Co/116/2018, Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 8Co/138/2017 a 16Co/108/2018, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 43Cob/186/2013, Krajského súdu v Trenčíne sp.zn. 3Co/210/2018 a Krajského súdu v Žiline sp.zn. 11Co/12/2017).

17. Tretia skupina rozhodnutí pripúšťa kumuláciu dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania obmedzene, iba do výšky, akú by pri riadnom plnení povinností žalovaný na dohodnutých úrokoch zaplatil. Vychádza z názoru, že aj po predčasnom zosplatnení úveru zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t.j. patrí v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo. Súčasne vyslovila názor, že dojednanie, podľa ktorého veriteľovi patria v prípade omeškania dlžníka úroky až do skutočného vrátenia istiny úveru je pre dlžníka - spotrebiteľa nevýhodné, a preto v zmysle § 54 ods. 1 O.z. neplatné (rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 17Co/120/2019 a Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 6Co/168/2018).

18. Zmluva o úvere uzavretá medzi stranami sporu je spotrebiteľskou zmluvou podliehajúcou zákonu č. 129/2010 Z.z. Tento zákon ale nepokrýva všetky otázky vzniku úverového zmluvného vzťahu, práv a povinností strán, ktoré zo zmluvného vzťahu vyplývajú, riešenia otázok, na akú dobu je dlžník povinný platiť úroky z poskytnutého úveru, vzťah úrokov z úveru a úrokov z omeškania, výšku úrokov z omeškania, ktoré sú predmetom úpravy Obchodného zákonníka (zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „Obch. z.“). Zmluva o úvere je v zmysle § 261 ods. 6 písm. d/ Obch. z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere tzv. absolútnym obchodom, a preto bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy o úvere je potrebné pri posudzovaní tohto právneho vzťahu vychádzať aj z ustanovení Obch. z. o zmluve o úvere (§ 497 a nasledujúce). Ustanovenia O.z. sa v

případe právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ, použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje také ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods. 2 O.z.).

19. Z ustanovení § 497 a § 502 ods. 1 Obch. z. vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. U spotrebiteľských úverov je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy (§ 9 ods.2 písm. d/ zákona č. 129/2010 Z.z.). To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku je časovo ohraničená. V súčasnej právnej úprave zmluvy o úvere absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov, keď v § 502 ods. 1 vete prvej Obch. z. je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov.

20. Zo žiadneho ustanovenia Obch. z., O.z. či zákona č. 129/2010 Z.z. nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Obchodný zákonník, ani Občiansky zákonník nemodifikuje moment trvania záväzku platiť úrok, ani jeho výšku v prípade omeškania dlžníka s platením úveru ani v prospech dlžníka, ani v prospech veriteľa.

21. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za ne získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania.

22. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškanie k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané, dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednanja, t.j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

23. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny, jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť.

24. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednanja, ktoré umožňuje navýšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navýšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 O.z.

25. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednanja nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda, jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

26. Dovolací súd preto vo veci sp.zn. 5 Cdo 42/2020 dospel k záveru, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinnosti dlžník zaplatil ako cenu peňazí.

27. S takýmto záverom, teda so záverom, že veriteľovi predčasne zosplatneného úveru patria úroky z istiny do doby dojednanej v úverovej zmluve ako doba riadneho splatenia celého úveru i s príslušenstvom, vysloveným aj v ďalších pod 12. zhora spomínaných rozhodnutiach, sa stotožňuje i senát 3 C najvyššieho súdu, ktorý z už vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen prípustné, ale tiež dôvodné (teda ním bol opodstatnene uplatnený dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci).

28. Dovolací súd navyše dáva do pozornosti aj to, že v súvislosti s právnou otázkou, či veriteľ má po zosplatnení úveru nárok na zmluvné úroky, je tu tiež rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo 7. augusta 2018 v spojených veciach C-96/16 a C-94/17, v ktorom sa uvádza, že cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie svojej povinnosti dlžníkom splatiť úver v lehotách stanovených v zmluve, odradiť dlžníka od omeškania pri plnení jeho povinnosti a prípadne nahradiť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla z dôvodu omeškania s plnením peňažného záväzku, zatiaľ čo bežné úroky (úroky z poskytnutého úveru) majú naopak funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy zo strany veriteľa až do jej zaplatenia. Aj z týchto záverov tak podľa dovolacieho súdu vyplýva nielen záver o nároku na bežné úroky až do skutočného splatenia úveru, ale aj záver o možnosti kumulácie bežných úrokov a úrokov z omeškania (tu por. tiež 6 Cdo 113/2018).

29. Na základe všetkého už uvedeného preto dovolací súd aj v prejednávanej veci rozsudok odvolacieho súdu (ako celok) zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 439 písm. a/ rovnakého zákona) a rovnako naložil aj s rozsudkom súdu prvej inštancie, v tomto prípade však len v časti dotknutej dovolaním opodstatnene vytknutou nesprávnosťou, teda len vo veci samej vyznievajúcej v neprospech dovolateľky a v časti trov konania, závislej aj na tejto časti rozhodnutia (§ 449 ods. 2, i tu v spojení s § 439 písm. a/ C.s.p.) a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.